

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kónya Ügyvédi Iroda; dr. Kónya Tamás pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, ügyintéző: dr. Tóth Gyöngyvér kamarai jogtanácsos által képviselt Magyar Államalperes ellen, kártérítés iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2018. december 11. napján meghozott, 33.P.24.139/2017/17. számú ítélete ellen, a felperes részéről 18. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 10.000 (tízezer) forint másodfokú perköltséget. Megállapítja, hogy a le nem rótt 352.000 (háromszázötvenkétezer) forint fellebbezési illetéket és a pártfogó ügyvéd másodfokú eljárásban felmerült díját az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2011. december 14-től 2012. április 16-ig előzetes fogvatartottként a ... Büntetés-végrehajtási Intézetben volt elhelyezve. A felperes 2013. október 1-jén kezdte meg jogerős szabadságvesztés büntetésének letöltését a ... Büntetés-végrehajtási Intézetben. A felperest 2013. október 7-én a ... Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetbe szállították át, ahol 2016. szeptember 29-ig tartották fogva, a BV Intézet kimutatása szerint.

A felperes a módosított keresetében 4.400.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelését arra alapította, hogy a büntetés-végrehajtási intézetekben embertelennek minősülő körülmények között tartották fogva, mert a zárkákban az egy elítélre jutó légtér és mozgástér nagysága nem érte el az előírt minimumot, a zárkák nem voltak ellátva folyóvízzel és elkülönített illemhellyel. A kifogásolt körülmények között töltött fogva tartás 55 hónapjára havonta 80.000 forint nem vagyoni kártérítésre tartott igényt.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult. Védekezésében hivatkozott arra, hogy a felperes nem tőle, hanem az önálló polgári jogi jogalanyisággal rendelkező büntetés-végrehajtási intézetektől követelhet kártérítést a fogva tartás körülményei folytán elszenvedett sérelmekért. Hivatkozott arra is, hogy a felperes nem kezdeményezett előzetes kártérítési eljárást a büntetés-végrehajtási intézetekben, és nem merítette ki az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 50.000 forint perköltséget, és megállapította, hogy a kereseti

illetéket, valamint a pártfogó ügyvéd munkadíját az állam viseli. Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a **Magyar Államtól** csak akkor követelhető a közigazgatási jogkörben okozott károk megtérítése, és a **Magyar Állam** csak akkor perelhető, ha a nevében eljáró szerv nem rendelkezik perbeli jogképességgel. Rámutatott, hogy azok a büntetés-végrehajtási intézetek, amelyekben a felperes az előzetes fogva tartását és a jogerős szabadságvesztés büntetését töltötte, önálló perbeli jogképességgel rendelkeznek, ezért az általuk okozott kár megtérítésére a **Magyar Állam** nem kötelezhető közvetlenül.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása, keresetének teljesítése, valamint az alperes első- és másodfokú perköltségben marasztalása iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság téves jogértelmezés alapján utasította el a keresetét. Előadta, hogy fogva tartása során embertelen és megalázó bánásmódban részesült, ennek következtében sérült az emberi méltósághoz való joga. Hangsúlyozta, hogy az államnak a 2013. évi CCXL. törvény (Btv.) 9. § (1) bekezdése értelmében olyan fogva tartási körülményeket kell teremtenie, amelyek megfelelnek az emberi méltóság követelményének. Kifejtette, hogy a Btv. 122. § b) pontja alapján követelheti a szabadságvesztés végrehajtása során keletkezett kárainak megtérítését, ezekért a károkért az államot helytállási kötelezettség terheli.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozta, az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján. Kiemelte, hogy a felperes sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében nem tudott megjelölni olyan jogszabályt, amely megalapozná az alperes helytállási kötelezettségét a büntetés-végrehajtási intézetek által a felperesnek okozott sérelmekért.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett része, ezért a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben bírálta felül az elsőfokú ítéletet /Pp. 228. § (4) bekezdés/.

A felperes fellebbezése megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az így megállapított tényállásból levont jogi következtetésével, érdemi döntésével és a döntés ítéletben kifejtett indokaival az ítéltábla is maradéktalanul egyetértett.

Az ítéltábla kizárólag a felperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel az alábbiakkal egészíti ki az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását:

A felperes a perben érvényesített, nem vagyoni kártérítés iránti követelését a 2011. december 14-től 2016. szeptember 29-ig terjedő időszakban történt fogva tartásainak körülményeire alapította. Ebben az időszakban 2014. december 31-ig a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet (Bvtvr.) volt hatályban, 2015. január 1-jétől a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Btv.) hatályos.

A Bvtvr. 35. § (1) bekezdése kimondja, hogy a szabadságvesztés végrehajtása során az elítéltet ért kárért a Polgári Törvénykönyv szerint a bv. szervezet felelős.

A Btv. 143. § (3) bekezdése szintén úgy rendelkezik, hogy az elítéltet ért kárért a bv. szerv a Polgári Törvénykönyv szabályai szerint felel.

Mind a Bvtvr. 35. § (1) bekezdése, mind a Bvtv. 143. § (3) bekezdése alapján a Polgári Törvénykönyv szabályai szerint kell megítélni a büntetés-végrehajtási intézetek kártérítési felelősségét.

Figyelemmel arra, hogy a felperes a követelését a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) hatályba lépése, 2014. március 15. előtt megkezdődött, folyamatosan tanúsított károkozó magatartásra alapozta, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (új Ptk.)

54. §-a alapján a felperes követelését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régí Ptk.) rendelkezései szerint kell elbírálni.

A régi Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében a másnak okozott kárt a kár okozója köteles megtéríteni. A károkozó helyett csak akkor kötelezhető más személy a kár megtérítésére, ha törvény a kár okozója helyett vagy mellett másra hárítja a kártérítési felelősséget.

A **Magyar Állam** a régi Ptk. 28. § (1) bekezdése alapján jogi személy, és mint ilyen önálló jogalanyisággal rendelkezik, azonban az állam a feladatait állami szervek útján látja el, és ugyanilyen módon gyakorolja jogait és teljesíti kötelezettségeit. A jogképes, az államtól elkülönülő, önálló jogalanyisággal rendelkező állami szervek a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése vagy a Ptk. 349. § (1) bekezdése alapján maguk felelősek az általuk okozott károkért, ezért az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy közvetlenül az állam csak akkor kötelezhető valamely állami szerv által okozott kár megtérítésére, ha a károkozó állami szerv nem önálló jogalany, vagy ha törvény kifejezetten az állam felelősségét állapítja meg az okozott kárért.

A büntetés-végrehajtási intézetek költségvetési szervekként működnek, amelyek a régi Ptk. 36. § (1) bekezdése értelmében jogi személyek, jogképességgel rendelkező önálló jogalanyok. Ezért a büntetés-végrehajtási intézetek maguk felelősek a szabadságvesztés végrehajtása során az elítélteknek okozott károkért. Ezzel összhangban a Bvtvr. 35. § (1) bekezdése és a Bvtv. 143. § (3) bekezdése is kifejezetten a büntetés-végrehajtási intézetekre telepíti a kártérítési felelősséget azokért a károkért, amelyek a szabadságvesztés végrehajtása során érik az elítéltet. Sem a Bvtv. 9. §-a, sem más jogszabály nem tartalmaz ettől eltérő, az állam közvetlen felelősségét megállapító rendelkezést. A Bvtv. 9. §-a csupán azt határozza meg, hogy az elítélt a büntetés-végrehajtási jogviszonyban milyen keretek között gyakorolhatja az alapvető és az egyéb jogait, illetve teljesítheti kötelezettségeit, de a Bvtv. 9. §-ából nem vezethető le az állam kártérítési felelőssége a büntetés-végrehajtási szerv által az elítéltnak a szabadságvesztés végrehajtása során okozott károkért.

A 2016. évi CX. törvény 22. §-a 2017. január 1-jei hatályba lépéssel iktatta be a Bvtv. 10/A. és 10/B. §-ait, amelyek lehetőséget adnak arra, hogy az elítéltek kártalanítást kérjenek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt. A kártalanítás megfizetésére a Bvtv. 10/A. § (1) bekezdése alapján az állam köteles.

A polgári peres eljárásban érvényesülő kereseti kérelemhez kötöttség nem terjed ki a perben érvényesített követelés jogcímére, nem jelent jogcímhez kötöttséget. Ezért nem volt kizárt annak az elvi lehetősége, hogy az ítéletábla a keresetlevélben megjelölttől eltérő jogcímen, kártalanítási jogcímen adjon helyt a felperes keresetének. A Bvtv. 70/A. § és 70/B. §-ai azonban különös eljárási szabályokat állapítanak meg a kártalanítási igények érvényesítésére, a Bvtv. 70/A. § (1) bekezdése pedig büntetés-végrehajtási bíró hatáskörébe utalja a kártalanítási eljárást, valamint a döntést a

kártalanítás iránti kérelemről. Ez a körülmény viszont kizárja a kártalanítás polgári perben való érvényesítésének lehetőségét és a felperes keresetének kártalanítás jogcímén való teljesítését.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – a Pp. 254. § (3) bekezdésének alkalmazásával utalva az elsőfokú ítélet helyes indokaira – helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest másodfokú perköltség megfizetésére, a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték, valamint a felperest képviselő pártfogó ügyvéd másodfokú eljárásban felmerült díjának viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2019. március 21.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
a tanács elnöke

dr. Lente Sándor s.k.
előadó bíró

. Csóka István s.k.
bíró